

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

(назва факультету/підрозділу)

КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ

БЕЗПЕКИ

(назва кафедри)

## СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННОЮ

БЕЗПЕКОЮ

назва навчальної дисципліни

обов'язкова професійна

обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова

за освітньо-професійною програмою «Охорона праці»

назва освітньої програми

підготовки ступеня магістра

найменування освітнього ступеня

у галузі знань 26 «Цивільна безпека»

код та найменування галузі знань

за спеціальністю 263 «Цивільна безпека»

код та найменування спеціальності

Рекомендовано кафедрою охорони праці та техногенно-екологічної безпеки

(назва кафедри)

на 2022 – 2023 навчальний рік.

Протокол від 29 серпня 2022 року

№ 2

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни «Державне управління охороною праці та техногенною безпекою»

(назва навчальної дисципліни)

2022 рік

### Загальна інформація про дисципліну

Необхідність вивчення навчальної дисципліни «Державне управління охороною праці та техногенною безпекою» (далі можливо – ДУОП) першочергово пояснюється двома наступними обставинами: *по-перше*, якраз державне регулювання у різних формах складає надійний фундамент для забезпечення охорони праці на всіх рівнях соціально-трудова відносин; *по-друге*, сьогоденню властиве інтенсивне вдосконалення правових, організаційних та інституційних засад забезпечення належного стану охорони праці та техногенної безпеки (що першочергово пов'язано з стрімким примноженням викликів і загроз, що постають перед людиною праці, найперше – пандемії COVID-19; і про що вже свідчать цьогорічні зміни до чинного законодавства).

Викладання навчальної дисципліни базується на сучасному розумінні державного управління, згідно з яким воно не обмежується розпорядчо-виконавчою діяльністю органів публічної влади, і при цьому увага концентрується на організації роботи, координації та «реординації» (зворотному впливу, тобто активній участі учасників тристороннього діалогу у налагоджуванні гідних умов праці та забезпеченні безпеки праці).

Передбачається розвиток у здобувачів вищої освіти логічного мислення, уміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки навчальної дисципліни із повсякденним життям; формування світогляду, що базується на пріоритеті збереження життя та здоров'я працівників.

### Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Древаль Юрій Дмитрович, професор кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки факультету техногенно-екологічної безпеки, доктор наук з державного управління, професор.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Алчевських, 52, кабінет № 301. Телефон (робочий) – (057)707-34-46.
E-mail	drevaly@ukr.net
Наукові інтереси*	Міжнародні аспекти безпеки та гігієни праці. Правові засади забезпечення безпеки та гігієни праці. Соціальні та виробничі ризики. Державне управління охороною праці. Організація досліджень, методологія та організація наукових досліджень.
Професійні здібності*	Здатність передавати необхідну інформацію здобувачам вищої освіти, роблячи її доступною, подавати навчальний матеріал ясно і зрозуміло, викликати інтерес до предмета. Професійні знання, інноваційний підхід до розвитку професійних знань та навичок, постійне самовдосконалення, опрацювання актуальних проблем захисту людей праці, значний досвід викладацької діяльності.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Механізми державного управління. Системні та структурно-функціональні характеристики ДУОП. Понятійно-категоріальний апарат у сфері охорони праці. Правовий механізм функціонування ДУОП. Аксиологічні підходи до розуміння сутності ДУОП. Забезпечення безпеки у сфері соціально-трудова відносин. Безпека виробництва і культура охорони праці.

### Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться відповідно до затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щочетверга з 15.00 до 16.00 у кабінеті № 301. У разі необхідності час додаткової консультації здобувача вищої освіти погоджується окремо.

**Мета** вивчення дисципліни: підготовка фахівців, які мають набути необхідного рівня компетентностей, потрібних для засвоєння базових знань щодо суті державного управління охороною праці та техногенною безпекою, ролі держави та її інститутів в охороні праці; заходів, спрямованих на створення цілісної системи державного управління охороною праці та техногенною безпекою.

## 2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	заочна (дистанційна)
<b>Статус дисципліни</b>	Обов'язкова професійна
<b>Рік підготовки</b>	1-й
<b>Семестр</b>	2-й
<b>Обсяг дисципліни:</b>	
- в кредитах ЄКТС	3,5
- кількість модулів	2
- загальна кількість годин	105
<b>Розподіл часу за навчальним планом:</b>	
- лекції (годин)	6
- практичні заняття (годин)	
- семінарські заняття (годин)	2
- лабораторні заняття (годин)	
- курсовий проект (робота) (годин)	
- інші види занять (годин)	
- самостійна робота (годин)	97
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	
- підсумковий контроль	Екзамен

### Передумови для вивчення дисципліни

Формальною передумовою для вивчення даної навчальної дисципліни є комплекс знань, умінь та компетентностей, отриманих під час вивчення навчальних дисциплін «Теорія прийняття управлінських рішень» та «Епідеміологія та токсикологія».

## Результати навчання та компетентності з дисципліни

Охорона праці», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

-

Програмні результати навчання	ПРН
Ефективно управляти складними робочими процесами у сфері цивільної безпеки, у тому числі непередбачуваними та такими, що потребують нових стратегічних підходів; об'єктивно оцінювати результати діяльності персоналу та колективу.	ПРН02.
Розробляти і реалізовувати соціально-значущі проекти у сфері цивільної безпеки та дотичні до неї міждисциплінарні проекти з урахуванням соціальних, економічних, технічних та правових аспектів.	ПРН04.
Розробляти, обґрунтовувати та реалізовувати ефективні заходи, спрямовані на регулювання та забезпечення цивільної безпеки.	ПРН05.
Здійснювати техніко-економічні розрахунки заходів у сфері професійної діяльності.	ПРН08.
Розв'язувати проблеми у нових або незнайомих ситуаціях за наявності неповної або обмеженої інформації, оцінювати ризики, здійснювати відповідні дослідження.	ПРН11.
Оцінювати відповідність правових, організаційних, технічних заходів по забезпеченню техногенної безпеки та безпеки праці вимогам законодавства під час професійної діяльності.	ПРН13.
Приймати ефективні рішення у складних непередбачуваних умовах, визначати цілі та завдання, аналізувати і порівнювати альтернативи, оцінювати ресурси.	ПРН16.
Відшукувати необхідну інформацію в спеціальній літературі, базах даних, інших джерелах інформації, аналізувати та об'єктивно оцінювати інформацію.	ПРН17.
Оцінювати небезпеки робочого місця та трудової діяльності, реалізовувати заходи безпеки і покращення умов праці, системно підходити до управління охороною праці, взаємодіючи з підприємствами (організаціями, установами) з питань забезпечення дій у небезпечних ситуаціях.	ПРН22.
Аналізувати і впроваджувати норми законодавства України у сфері охорони праці, формулювати завдання управління безпекою праці, реалізовувати державну політику та контроль у цій галузі.	ПРН23.
Запроваджувати імplementовані міжнародні і європейські стандарти безпеки та гігієни праці у систему управління охороною праці підприємства (установи, організації), розробляти документи з охорони праці з метою запобігання нещасних випадків і професійних захворювань у процесі трудової діяльності.	ПРН24.
Комплексно оцінювати фактори виробничого середовища і трудового процесу, вести облік відповідності робочих місць вимогам стандартів, санітарних норм, правил безпеки; виходячи з фізичних і психологічних особливостей людського організму оцінювати відповідність посадових обов'язків, предметів і об'єктів праці, комп'ютерних програм критеріям безпечної та ефективної трудової діяльності.	ПРН25.
Набувати належного рівня ділової культури, опанування здатностей розв'язання проблемних ситуацій та виробничих проблем з урахуванням інтересів та запитів усіх учасників виробничого процесу	ПРН28.
Ефективно виконувати професійні обов'язки на основі врахування потреб і запитів усього колективу, адаптуватися до складного середовища, формувати активну громадянську позицію та належним чином соціалізуватися з урахуванням розвитку	ПРН29.

суспільних відносин.	
Використовувати комунікативний ресурс у процесі міжособистісного спілкування на основі взаємної поваги та доброзичливості, уміти оперативно та ефективно розв'язувати конфлікти в колективі, запобігати настанню кризових явищ.	ПРН30.
Організовувати ефективну ділову комунікацію з усіма суб'єктами соціально-економічної діяльності на засадах професійної етики та доброчесності.	ПРН33.
Інтегрувати знання соціальних та гуманітарних дисциплін, у власній професійній діяльності керуватися принципом, відповідно до якого людина, її життя і здоров'я, честь і гідність є найвищою соціальною цінністю.	ПРН34.
Опанування критеріїв системного мислення, розуміння суспільних відносин як складної системи взаємодій, причин та наслідків правомірної/неправомірної поведінки.	ПРН38.

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Здатність приймати обґрунтовані рішення в складних та непередбачуваних умовах.	ЗК03.
Здатність у процесі міжособистісного та групового спілкування керуватися комплексом неспеціалізованих чи надпрофесійних навичок (м'які навички), які сприяють як належному виконанню професійних завдань, так і комунікації з іншими людьми на основі толерантності та взаємної поваги.	ЗК08.
Здатність використовувати комунікативний ресурс у процесі виконання професійних обов'язків, враховувати потреби та запити учасників тристороннього діалогу.	ЗК09.
Здатність до критичного оцінювання соціальних наслідків політики у професійній діяльності, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства.	ЗК12.
Здатність приймати ефективні рішення, керувати роботою колективу під час професійної діяльності.	ПК01.
Здатність до превентивного і оперативного (аварійного) планування, управління заходами безпеки професійної діяльності.	ПК02.
Здатність до створення і реалізації інноваційних продуктів і заходів у сфері професійної діяльності.	ПК05.
Здатність реалізовувати державну політику на всіх рівнях працезахоронних відносин та техногенної безпеки з метою гармонізації нормативно-правового забезпечення та практичної діяльності.	ПК12.
Здатність обґрунтовано обирати та застосовувати положення міжнародних та європейських стандартів безпеки та гігієни праці для запровадження в систему управління охороною праці підприємства (установи, організації), запобігання нещасних випадків і професійних захворювань у процесі трудової діяльності.	ПК13.
Здатність аналізувати у загальнодержавному вимірі сутність і зміст атестації та паспортизації робочих місць, ергономіки, покращення умов праці; аналізувати й оцінювати шкідливі і небезпечні виробничі чинники використовуючи сучасні метрологічні прилади.	ПК14.

## **Програма навчальної дисципліни**

### **Теми навчальної дисципліни:**

#### **МОДУЛЬ 1. ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ОХОРОНИ ПРАЦІ**

##### **Тема 1.1. Правові засади державної політики у сфері охорони праці**

ДУОП: сутність, структура, повноваження. Сучасні підходи до вдосконалення ДУОП. Термінологія у сфері ДУОП. Система законодавства про охорону праці. Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці. Особливості відповідальності посадових осіб та працівників.

##### **Тема 1.2. Зарубіжний досвід забезпечення безпеки і гігієни праці**

Міжнародні трудові та працезохоронні стандарти. Міжнародні договори як основна форма регулювання питань охорони праці на міжнародному рівні. Основні документи ООН у сфері охорони праці. Участь Міжнародної організації праці (далі – МОП) в опрацюванні стандартів з безпеки і гігієни праці. Європейські стандарти охорони праці. Участь Ради Європи у сфері забезпеченні прав працівників. Особливості законодавства Європейського Союзу з безпеки і гігієни праці (БГП). Директива № 89/391/ЄЕС. Стандарт ISO 45001:2018

##### **Тема 1.3. Органи ДУОП в Україні**

ДУОП як складна система. Системні та структурно-функціональні характеристики ДУОП. Державна політика у сфері охорони праці. Участь Верховної Ради України у формуванні державної політики у сфері охорони праці. Розділ «ДУОП» у Законі України «Про охорону праці». Функції Кабінету Міністрів України (далі – КМУ) та інших центральних органів виконавчої влади (далі – ЦОВВ) у сфері охорони праці. Повноваження ЦОВВ, що реалізує державну політику у сфері охорони праці. Участь місцевих органів публічної влади у здійсненні ДУОП. Організація наукових досліджень з проблем охорони праці.

##### **Тема 1.4. Державна соціальна політика у сфері охорони праці**

Категорії «соціальна політика» та «державна соціальна політика». Система законодавства про державні соціальні гарантії (далі – ДСГ) та державні соціальні стандарти (далі – ДСС). Конституційно-правові засади ДСГ в Україні. Міжнародні стандарти соціальних гарантій працівників. Гарантії прав на охорону праці в Законі України «Про охорону праці». Основні положення Закону України «Про ДСС та ДСГ».

#### **МОДУЛЬ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ПРОМИСЛОВОЮ ТА ТЕХНОГЕННОЮ БЕЗПЕКОЮ**

##### **Тема 2.1. Нормативно-правові засади державного управління промисловою безпекою**

Безпека як соціальна цінність і феномен державної політики. Сутність та структура державного управління промисловою безпекою (далі – ДУПБ). Термінологія у сфері ДУПБ. Міжнародний досвід законодавчого регулювання промислової безпеки. Державні програми у сфері промислової та техногенної безпеки. Регулювання промислової безпеки у Законах України «Про охорону праці» та «Про об'єкти підвищеної небезпеки» (далі – ОПН). Відповідальність за порушення законодавства про промислову безпеку.

##### **Тема 2.2. Забезпечення безпеки виробництва на рівні окремих об'єктів**

Системні та структурно-функціональні характеристики ДУПБ. Рівні управління промисловою безпекою. Експертно-технічні центри: функції, структура, повноваження. Фактор промислової безпеки у створенні та вдосконаленні системи управління охороною праці (далі – СУОП). Промислова безпека як стрижень створення та функціонування СУОП на основі ризик-орієнтованого підходу. Етапи розроблення і подальшого вдосконалення системи управління промисловою безпекою. Мета та

завдання управління промисловою безпекою (далі – УПБ). Функції і методи УПБ.

### **Тема 2.3. Експлуатація об'єктів підвищеної небезпеки**

Базова термінологія у сфері експлуатації ОПН. Нормативно-правові акти, на основі яких проводиться навчання з охорони праці та промислової безпеки. Перелік робіт з підвищеною небезпекою. Повноваження керівників та спеціалістів, що експлуатують ОПН. Перелік посадових осіб, які проходять навчання і перевірку знань з питань охорони праці. Участь суб'єктів господарювання у забезпеченні безпеки праці на ОПН. Порядок декларування ОПН. Перелік документів для отримання дозволу на виконання робіт підвищеної небезпеки: загальна характеристика.

### **Тема 2.4. Організаційні заходи з попередження, локалізації та ліквідації наслідків техногенних аварій і катастроф**

Техногенні аварії і катастрофи. Плани ліквідації аварійних ситуацій (далі – ПЛАС). Профілактичні заходи з попередження стихійних лих і техногенних катастроф. Прогнозування і попередження техногенних катастроф. Система заходів щодо захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру.

Зони стихійних лих. Зони техногенних катастроф. Класифікація надзвичайних ситуацій, рівні надзвичайних ситуацій. Реагування на надзвичайні ситуації. Аварійно-рятувальна служба. Аварійно-рятувальне формування. Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту. Аварійно-рятувальні роботи. Засоби цивільного захисту. Оповіщення та інформування суб'єктів забезпечення цивільного захисту.

## **Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:**

Назви модулів і тем	Заочна (дистанційна) форма					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	модульна контрольна робота	
<b>2- й семестр</b>						
<b>Модуль 1. Державна політика у сфері охорони праці</b>						
<b>Тема 1.1.</b> Правові засади державної політики у сфері охорони праці	22	2			20	
<b>Тема 1.2.</b> Зарубіжний досвід забезпечення безпеки і гігієни праці	12	2			10	
<b>Тема 1.3.</b> Органи ДУОП в Україні	10				10	
<b>Тема 1.4.</b> Державна соціальна політика у сфері охорони праці	10				10	
<b>Разом за модулем 1</b>	54	4			50	
<b>2- й семестр</b>						
<b>Модуль 2. Організаційно-правові засади управління промисловою та техногенною безпекою</b>						
<b>Тема 2.1.</b> Нормативно-правові засади	12	2			10	

державного управління промисловою безпекою						
<b>Тема 2.2.</b> Забезпечення безпеки виробництва на рівні окремих об'єктів	10				10	
<b>Тема 2.3.</b> Експлуатація об'єктів підвищеної небезпеки	10				10	
<b>Тема 2.4.</b> Організаційні заходи з попередження, локалізації та ліквідації наслідків техногенних аварій і катастроф	19		2		17	
<b>Разом за модулем 2</b>	51	2	2		47	
<b>Разом</b>	105	6	2		97	

### Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Організаційні заходи з попередження, локалізації та ліквідації наслідків техногенних аварій і катастроф	2
	<b>Разом</b>	<b>2</b>

### Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

*Тематика рефератів та тез доповідей на конференції:*

1. Сучасний стан правового регулювання охорони праці.
2. Термінологія у сфері ДУОП.
3. Нормативно-правові засади регулювання працезахоронних відносин.
4. Система законодавства у сфері охорони праці.
5. Кодекс законів про працю: структура та основні положення.
6. Глава «Охорона праці» в Кодексі законів про працю.
7. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування».
8. Міжнародні аспекти законодавства України про охорону праці.
9. Документи ООН у сфері на регулювання соціально-трудова відносин.
10. Участь Ради Європи у формуванні та реалізації соціально-трудова стандартів.
11. Трудові та працезахоронні стандарти Європейського Союзу.
12. Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.
13. Матеріальна відповідальність за порушення вимог законодавства у сфері охорони праці
14. Кримінальна відповідальність за порушення вимог законодавства у сфері охорони праці
15. ДУОП як складна система.
16. Системні та структурно-функціональні характеристики ДУОП.



17. Державна політика у сфері охорони праці.
18. Кабінет Міністрів України та інші ЦОВВ як органи ДУОП.
19. Повноваження ЦОВВ, що реалізує державну політику у сфері охорони праці.
20. Участь місцевих органів публічної влади у здійсненні ДУОП.
21. Організація наукових досліджень з проблем охорони праці.
22. Національний науково-дослідний інститут промислової безпеки та охорони праці (ННДПБОП).
23. Міжнародні стандарти соціальних гарантій працівників.
24. Гарантії прав на охорону праці в Законі України «Про охорону праці».
25. Види гарантій прав працівників на охорону праці.

## **Форми та методи навчання і викладання**

### **Вивчення навчальної дисципліни реалізується в таких формах:**

навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань, консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

В навчальній дисципліні використовуються **такі методи навчання і викладання:**

- методи навчання за джерелами набуття знань: словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда); наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація, спостереження); практичні методи навчання (практична робота, виїзні заняття);

- методи навчання за характером логіки пізнання: теоретичні методи (сходження від абстрактного до конкретного, ідеалізація, формалізація, аксіоматичний метод); емпірико-теоретичні методи (абстрагування, аналіз і синтез, індукція і дедукція, моделювання, історичний підхід, логічний підхід, гіпотетичний підхід); емпіричні методи (спостереження, порівняння, вимірювання, експеримент); спеціальні (приватно наукові) методи (біхевіоризм чи поведінковий підхід, мережева концепція, когнітивний підхід, рефреймінг, метод експертних оцінок, метод Дельфі, метод Парето, case study);

- інноваційні методи навчання: робота з навчально-методичною літературою та відео метод; навчання з використанням технічних ресурсів, інтерактивні методи;

- науково-дослідна робота;
- самостійна робота.

## **Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти**

### **Засоби оцінювання**

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: усне опитування, теоретичне та практичне тестування, презентації виконаних завдань та досліджень, виконання модульних контрольних робіт, завдання на реальних об'єктах та інших види індивідуальних та групових завдань, екзамен.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою - ЄКТС та в 4-бальну шкалу.

**Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами**

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)	За 4-бальною шкалою
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	
50–54	E	задовільно
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

**Критерії оцінювання**

**Форми поточного та підсумкового контролю**

Поточний контроль проводиться у формі:

- усне опитування – застосовується під час проведення усіх видів навчальних занять з метою визначення рівня засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу;

- тестовий експрес-контроль (летючка) – проводиться з метою перевірки рівня знань здобувачів вищої освіти за попереднє (декілька попередніх) занять, або після завершення вивчення матеріалу змістового модуля;

- модульний контроль – проводиться, як правило, після завершення вивчення здобувачами вищої освіти матеріалу блоку змістових модулів.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

**Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни**

Види навчальних занять		Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять
<b>I. Поточний контроль</b>				
Модуль 1	лекції	2	10	20
Разом за модуль 1				20
Модуль 2	лекції	1	10	10
	семінарські заняття	1	20	20
Разом за модуль 2				30
за результатами виконання контрольної роботи		1	20	20
Разом за поточний контроль				70
<b>II. Індивідуальні завдання (науково-дослідне)</b>				20
<b>III. Підсумковий контроль (екзамен)</b>				30
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи				100

## **Поточний контроль.**

*Поточний контроль* проводиться на кожному семінарському занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти за змістом визначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих навичок під час виконання завдань практичних робіт.

*Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на лекційному занятті (оцінюється від 0 до 10 балів):*

*1-10 балів* – здобувач володіє навчальним матеріалом, орієнтується в конкретній темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади;

*0 балів* – здобувач не орієнтується в обговорюваній тематиці, не знаходить відповіді на проблемні питання (за змістом лекції), у висловлюваннях щодо окремих положень припускається суттєвих помилок.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка його подання, культура мовлення, емоційність та переконаність, використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

*Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті (оцінюється від 0 до 20 балів):*

*20 балів* – здобувач вільно володіє навчальним матеріалом, орієнтується в конкретній темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади;

*15-19 балів* – здобувач орієнтується в конкретній темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади;

*10-14 балів* – здобувач частково володіє навчальним матеріалом та може окреслити деякі аспекти визначеної теми;

*5-9 балів* – здобувач поверхово володіє навчальним матеріалом і не може окреслити основні аспекти визначеної теми;

*1-4 бал.* – здобувач поверхово володіє навчальним матеріалом і не може окреслити основні аспекти визначеної теми;

*0 балів* – здобувач не знає відповіді на поставлені питання або поверхово розкриває лише окремі положення, допускаючи при цьому суттєвих помилок.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка його подання, культура мовлення, емоційність та переконаність, використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

## **Модульний контроль.**

*Контрольна робота* є складовою поточного контролю і виконується у вигляді аудиторної письмової роботи або складання тесту під час семінарського заняття в межах окремого залікового модуля.

*Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти при виконанні контрольної роботи (оцінюється від 0 до 20 балів):*

*15-20 балів* – вірні відповіді дані на всі запропоновані питання, дотримано всі вимоги до виконання;

*10-14 балів* – вірні відповіді дані на всі запропоновані питання, але вони недостатньо обґрунтовані, або у відповідях наявні незначні помилки;

*5-9 балів* – вірні відповіді дано на 50% запропонованих питань;

*1-4 бали* – вірні відповіді дано менше, ніж на 50% запропонованих питань, наявні значні помилки;

*0 балів* – відповіді відсутні або робота містить грубі помилки на більшість

запропонованих питань.

*Примітки: деякі варіювання в балах першочергово залежать від рівня самостійності контрольної роботи, а також здатності здобувача чітко формулювати на папері власні думки та роздуми;*

### **Індивідуальні завдання.**

Критерії оцінювання індивідуальних завдань (оцінюється від 0 до 20 балів).

*19-20 балів* – індивідуальне завдання здобувачем виконано в повному обсязі;

*17-18 балів* – робота виконана в повному обсязі, але допущені незначні помилки;

*15-16 балів* – робота виконана майже на 90% від загального обсягу;

*13-14 балів* – обсяг виконаних завдань становить 80% від загального обсягу;

*11-12 балів* – здобувач виконав лише від 70% від загального обсягу;

*9-10 балів* – обсяг виконаної роботи становить понад 50% від загального обсягу;

*7-8 балів* – виконана частина роботи складає менше 50% від загального обсягу;

*5-6 балів* – виконана частина складає близько 25% від загального обсягу;

*3-4 бали* – обсяг виконаних завдань складає лише 10% від загального обсягу;

*1-2 бали* – в цілому обсяг виконаних завдань складає менше 10% від загального обсягу;

*0 балів* – завдання, передбачене для індивідуального завдання, здобувачем не виконане.

### **Екзамен.**

*Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти під час екзамену (оцінюється від 0 до 30 балів):*

*25-30 балів* – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, повністю, логічно і послідовно розкрив питання білету, виявив вміння застосовувати існуючі методики, наводити приклади, самостійно аналізувати, узагальнювати і викладати матеріал не допускаючи помилок. При відповіді продемонстровані вміння самостійно працювати з додатковою літературою.

*21-24 бали* – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, повністю, логічно і послідовно розкрив питання білету, виявив вміння застосовувати існуючі методики, наводити приклади, самостійно аналізувати, узагальнювати і викладати матеріал не допускаючи помилок. Водночас проявлена деяка недбалість в опрацюванні списку використаних джерел.

*15-20 балів* – здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, однак при наданні відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, наявні несуттєві неточності та незначні помилки, які не впливають на загальну правильність відповіді.

*10-14 балів* – здобувач вищої освіти засвоїв тільки основний матеріал, не знає окремих положень, допускає неточності у відповіді, не вміє достатньо чітко сформулювати окремі положення, порушує послідовність у викладанні матеріалу, має певні труднощі у пов'язанні теоретичного матеріалу з його практичним застосуванням.

*5-9 балів* – здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, зміст визначених питань розкриває недостатньо, допускаючи при цьому суттєві неточності. Відповідь задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.

*1-4 бали* – здобувач вищої освіти не засвоїв значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки, не вміє логічно і послідовно викласти основні положення і має значні труднощі у пов'язанні теоретичного матеріалу з його практичним застосуванням. Для отримання заліку необхідне доопрацювання.

*0 балів* – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Для отримання заліку необхідне значне доопрацювання.

Перелік теоретичних питань для підготовки до екзамену:

1. Державне управління охороною праці (ДУОП) як навчальна дисципліна і галузь соціально-трудових відносин.
2. Термінологія у сфері ДУОП.
3. Нормативно-правові засади регулювання працеохоронних відносин.
4. Система законодавства у сфері охорони праці.
5. Міжнародні аспекти законодавства України про охорону праці.
6. Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.
7. Системні та структурно-функціональні характеристики ДУОП.
8. Державна політика у сфері охорони праці.
9. Участь Верховної Ради України у формуванні державної політики у сфері охорони праці.
10. КМУ та інші ЦОВВ як органи ДУОП. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці.
11. Участь місцевих органів публічної влади у здійсненні ДУОП.
12. Організація наукових досліджень з проблем охорони праці.
13. Система законодавства про державні соціальні гарантії (ДСГ).
14. Міжнародні стандарти соціальних гарантій працівників.
15. Соціальні гарантії працівників в документах МОП.
16. Соціально-трудова норма Європейської соціальної хартії (переглянутої).
17. Гарантії прав на охорону праці в Законі України «Про охорону праці».
18. Основні положення Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії».
19. Сутність та структура законодавчої бази ДУПБ. Базова термінологія.
20. Державні програми у сфері промислової та техногенної безпеки.
21. Держпраці: місце в системі ЦОВВ та основні повноваження. Питання промислової безпеки в основних напрямках діяльності Держпраці.
22. Повноваження та структура Державної служби з надзвичайних ситуацій (ДСНС).
23. Повноваження ДСНС у сферах техногенної та промислової безпеки.
24. Взаємодія органів публічної влади як принцип забезпечення техногенної та промислової безпеки.
25. КМУ та ЦОВВ: взаємодія та підпорядкованість в питаннях промислової безпеки.
26. Територіальні відділення ЦОВВ, що реалізує державну політику у сфері промислової безпеки.
27. Експертно-технічні центри: структура, повноваження.
28. Участь місцевих органів публічної влади у сфері промислової безпеки.
29. Об'єкт підвищеної небезпеки (ОПН).
30. Повноваження керівників та спеціалістів, що експлуатують ОПН.
31. Типове положення про проведення навчання і перевірка знань з питань охорони праці: загальна характеристика.
32. Транскордонний вплив аварії.
33. Ризик, прийнятний ризик, управління ризиком.
34. Участь суб'єктів господарювання в забезпеченні безпеки праці на ОПН.
35. Декларування ОПН.
36. Підходи до організації та проведення навчально-тренувальних занять з відпрацювання дій за можливими аварійними ситуаціями.
37. Системні характеристики нормативної бази управління промисловою безпекою.
38. Участь територіальних органів Держпраці у розробці та прийнятті нормативної бази УПБ.
39. Рівні УПБ.

40. Фактор промислової безпеки у створенні та вдосконаленні СУОП.
41. Інформаційні технології у функціонуванні СУОП на підприємстві.
42. Система профілактики та управління ризиками у сфері промислової безпеки.
43. Мета та завдання УПБ.
44. Техногенні аварії і катастрофи.
45. Організація і організаційні заходи у сфері ПЛАС.
46. Прогнозування і попередження техногенних катастроф.
47. Система заходів щодо захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру.
48. Зони стихійних лих та техногенних катастроф..
49. Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту.
50. Оповіщення та інформування суб'єктів забезпечення цивільного захисту.

### **Політика викладання навчальної дисципліни**

1. Сумлінне дотримання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

2. Активна участь в обговоренні навчальних питань, змістовна підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

3. Під час занять мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з навчальною метою і з дозволу керівника заняття.

4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

5. При виконанні індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які містять не менше 40 %, а тези доповідей не менше 80% оригінального тексту при перевірці на плагіат.

6. Неухильне дотримання правил безпеки під час організації виїзних занять на об'єкти (не) виробничої сфери.

7. Ліквідація поточної заборгованості відбувається протягом семестру.

8. Здобувач допускається до складання підсумкового семестрового контролю, якщо він виконав усі види обов'язкових робіт, що передбачені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни (іншими навчально-методичними матеріалами з освітнього компонента) в семестрі та набрав за них необхідну кількість балів для допуску до підсумкового семестрового контролю.

9. Здобувач, який не з'явився на підсумковий семестровий контроль освітнього компонента без поважних причин, вважається таким, який не склав цей підсумковий семестровий контроль та не виконав власного індивідуального плану.

10. Додаткове складання іспиту допускається не більше двох разів із навчальної дисципліни: перший раз науково-педагогічному працівникові, другий – комісії, яка створюється за поданням керівника факультету розпорядженням проректора з навчальної та методичної роботи.

## РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

### Література

1. Древаль Ю.Д. Проблематика державного управління охороною праці. *Теорія та практика державного управління: зб. наукових праць*. 2016. № 1 (52). С. 22-26.
2. Древаль Ю.Д. Аксіологічно-нормативні засади державного управління охороною праці. *Вісник НУЦЗУ: зб. наук. праць. Серія "Державне управління"*. 2017. Вип. 1 (6). С. 9-16.
3. Древаль Ю.Д. Проблематика понятійно-категоріального апарату у сфері охорони праці. *Збірник наукових праць Харківського нац. педагогіч. Ун-ту імені Г.С. Сковороди. "Право"*. 2018. Вип. 28. С. 15-20.
4. Древаль Ю.Д. Управлінські відносини і міжнародні трудові стандарти. *Вісник НУЦЗУ: зб. наук. пр. Серія «Державне управління»*. 2022. Вип. 1. С. 76-82.
5. Древаль Ю.Д. Принципи як методологічна основа формування та реалізації державної політики у сфері охорони праці. *Вісн. ХНУВС*. 2022. № 2. С. 151- 158.
6. Древаль Ю. Д., Шароватова О. П. Мотиваційний аспект формування державної політики у сфері соціально-трудова відносин та безпеки праці. *Вісник НУЦЗУ: зб. наук. пр. (Серія "Державне управління")*. 2019. № 2 (11). С. 280-287.
7. Древаль Ю.Д., Шароватова О.П. Сутність та особливості сучасного стану державного управління охороною праці. *Вісник НУЦЗУ: зб. наук. пр. Серія «Державне управління»*. 2020. Вип. 2 (13). С. 473-483.
8. Yu.D. Dreval, S.O. Zaika, O.P. Sharovatova, O.V. Bryhada, V.M.Tsymbal. Fundamental principles of activity of international labour organization in occupational safety and hygiene. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*, 2020, No 6. P. 89-95.
9. Dreval, Yu.D., Yarotskiy, V.L., & Zaika, S.O. (2021). System signs of statutory regulation of occupational health and safety in the republic of Poland. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 28(3), 238-247.
10. Освітньо-професійна програма «Охорона праці» за спеціальністю 263 «Цивільна безпека» галузі знань 26 «Цивільна безпека». Харків, 2022. 30 с.
11. Агій Я.Ю., Лях І.М. Охорона праці у галузі: навч. посіб. Ужгород: ПП «АУТДОР -ШАРК», 2015. 200 с.
12. Основи охорони праці: підручник / 2-ге вид.; О.І. Запорожець та ін. Київ: «Центр учбової літератури», 2017. 264 с.

### Інформаційні ресурси

1. Андрушко А. В. Теоретико-правові аспекти свободи праці.

*Університетські наукові записки.* 2019. № 3. С. 276-286. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap\\_2019\\_3\\_24](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2019_3_24).

**2. Жаровська І.М.** Права людини та заходи захисту здоров'я населення: правові виклики COVID-19. *Університетські наукові записки.* 2020. № 3-4. -С. 37-46. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap\\_2020\\_3-4\\_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2020_3-4_6). Режим доступу:

**3.** Імплементация норм *acquis communautaire* в національне законодавство в контексті дерегуляції сфери охорони праці / Я. Б. Сторож, Р. Т. Чернега, Н. В. Чумакова. *Проблеми охорони праці в Україні.* 2018. Вип. 34. С. 3-20. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/pop\\_2018\\_34\\_3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/pop_2018_34_3).

**4.** Формування у працівників підприємств ризик-орієнтованого мислення безпечної праці / С. Чеберячко, В. Гільперт, Ю. Чеберячко, І. Шайхлісламова, О. Боровицький. *Проблеми охорони праці в Україні.* 2021. Вип. 37(1). С. 9-15. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/pop\\_2021\\_37\(1\)\\_4](http://nbuv.gov.ua/UJRN/pop_2021_37(1)_4).

**Розробник:**

професор кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки,  
доктор наук з державного управління,  
професор



Юрій ДРЕВАЛЬ